

Czy wprowadzenie euro w Polsce wymaga przeprowadzenia referendum?

Zgodnie z art. 125 Konstytucji RP referendum ogólnokrajowe może być przeprowadzone w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa. Uszczegółowieniem zapisów ww. artykułu jest art. 90, który pozwala na wyrażenie zgody na ratyfikację umowy międzynarodowej w referendum ogólnokrajowym. W trybie art. 90, przed ratyfikacją Traktatu akcesyjnego przez Prezydenta RP, przeprowadzono w dniach 7-8 czerwca 2003 r. ogólnopolskie referendum w sprawie przystąpienia Polski do UE. Polacy odpowiedzieli wówczas na pytanie: „Czy wyraża Pan/Pani zgodę na przystąpienie Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej?”. Zgodnie z wynikami referendum 77,45 % uprawnionych do głosowania opowiedziało się za przystąpieniem do Unii Europejskiej. Ponieważ w referendum wzięła udział ponad połowa uprawnionych do głosowania (frekwencja wyniosła 58,85%), referendum miało charakter wiążący i rozstrzygający dla decyzji o ratyfikowaniu Traktatu. W jego wyniku od 1 maja 2004 r. Polska należy do państw członkowskich Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 4 Traktatu o przystąpieniu Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej podpisanym 16 kwietnia 2003 r. w Atenach ¹. Polska podobnie jak każde nowe państwo członkowskie Unii Europejskiej, uczestniczy w europejskiej Unii Gospodarczej i Walutowej (UGW) ze statusem państwa członkowskiego z derogacją. Derogacja w kontekście euro oznacza tymczasowe zawieszenie niektórych praw i obowiązków związanych z uczestnictwem w UGW. Do grupy państw objętych derogacją oprócz nowych krajów członkowskich UE należy również Szwecja. Dania i Wielka Brytania są natomiast państwami posiadającymi tzw. klauzulę *opt-out*, która daje im prawo wyboru pomiędzy pozostaniem przy walucie narodowej a przyjęciem wspólnej waluty europejskiej (por. pyt.: **Dlaczego Polska jest zobowiązana do przystąpienia do strefy euro skoro Dania i Wielka Brytania tego nie zrobiły?**).

Państwa członkowskie z derogacją są natomiast zobowiązane do przyjęcia wspólnej waluty po wypełnieniu niezbędnych warunków (por. pyt.: **Jakie kryteria musi spełnić państwo członkowskie UE chcąc przystąpić do strefy euro?**). Procedurę uchylecia derogacji określa art. 140 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), a Polska na mocy Traktatu akcesyjnego zobowiązała się do respektowania tej procedury. Ingerowanie w procedurę uchylecia derogacji poprzez podejmowanie dodatkowych działań formalnych po stronie danego państwa członkowskiego mogłoby stanowić naruszenie przyjętych na siebie zobowiązań oraz zapisów traktatowych. Ponadto, należy zauważyć, iż w art. 90 Konstytucji nie przewidziano możliwości powtórzenia referendum w sprawie udzielenia zgody na ratyfikowanie tej samej umowy międzynarodowej, gdy pierwsze referendum w tej sprawie było wiążące i rozstrzygające. Procedura określona w art. 90 Konstytucji może być stosowana w odniesieniu do traktatów rewizyjnych oraz w innych przypadkach, gdy traktaty stanowiące Unię odwołują się do postanowień konstytucji państw członkowskich. Nie jest to jednak przypadek art. 140 TFUE określającego procedurę uchylecia derogacji.

Podsumowując, referendum w sprawie wprowadzenia europejskiej waluty należy uznać za bezprzedmiotowe w świetle wyników ogólnopolskiego referendum przed ratyfikacją Traktatu akcesyjnego, na podstawie którego Polska stała się członkiem Unii Europejskiej oraz członkiem UGW ze statusem państwa członkowskiego z derogacją. Na mocy poszczególnych traktatów Polska jest

¹Dz.U. 2004 nr 90 poz. 864.

zobligowana do wypełnienia niezbędnych warunków osiągnięcia trwałej konwergencji nominalnej i prawnej, a w jego następstwie do przyjęcia wspólnej waluty.